

Novellairó pályázatra beérkezett pályamunka

106. pályázat

2017.

Szerencsetojás

Felállt. Ma délelőtt már negyedszerre. Kinyújtóztatta a derekát, aztán sóhajtva letette a szemüvegét, és megdörzsölte a szemét. Nem ment, most valahogy nem. Minden bonyolultabbnak tűnt, mint valaha. Végláthatatlannak tűnt a feladat, hogy megírja azt a temérdek levelet. Pedig szerette, amit csinált. A statisztika volt a legnagyobb szenvedélye az életben, és annyi cél lebegett mindig a szeme előtt. Micsoda dolgok várnak még megvalósításra! Mennyi mindent lehetne még kikutatni! De mostanában valahogy mindez nagyon távolinak tűnt... Képtelenség, hogy ilyen körülmények között előre lehessen lépni... Mikor úgy tűnt, hogy jól alakulnak a dolgok, a háború mindent összezavart. Vajon meddig tart még? És mennyi időbe fog telni aztán, míg normalizálódnak az állapotok, lesz esély pontos adatokhoz jutni, és valós képet mutatni az országról? Mennyi munka, mennyi küzdelem addig, és ki tudja, hol a vége...

Az ablaknál állt, az utcát bámulta, és nagyon nehéz volt a szíve. Olyasfajta kellemetlen érzés járta át, mint mikor álmában futni szeretne az ember, de a lábai súlyosak, mint az ólom.

Kopogtattak.

– Tessék! – szólt ő, még kissé ábrándosan.

Az ajtó kinyílt, és belépett a felesége.

– Nem zavarom?

– Nem, dehogy, jöjjön be.

– Ezt a levelet találtam a postaládában magának címezve. Nem tudom, ki küldhette, nem áll rajta feladó.

– Érdekes... Köszönöm szépen. Nem tudja, hova tehettem a levélbontót?

– Legutóbb az alatt a csomag levél alatt láttam – felelte a felesége, majd kiment.

Odalépett az asztalához, és kutatni kezdett. Valóban ott volt a levélbontó. Csalódottan konstataulta, hogy a neje jobban eligazodik az íróasztalán, mint ő maga, pedig rendszerető ember hírében állt. Felnyitotta a borítékot. Legelőször egy kis papírdarab akadt a kezébe, amin csak ennyi állt:

„Barátomnak, Thirring Gusztávnak

Részlet Eötvös József naplójából”

Kíváncsian hajtogatta szét a mellékelt oldalakat. Szemébe ötlött a dátum: 1861. október 20. (vasárnap). Milyen különös – gondolta, abban az évben született ő is. Mohón olvasni kezdte a sorokat:

„A mai napon egy igen figyelemre méltó úriemberrel ismerkedtem meg. Keleti Gusztáv rengeteget mesélt korábban testvéréről, és más körökből is hallottam már róla, de eddig sosem volt szerencsém hozzá. Megkérdeztem hát, hogy nem mutatná-e be valamikor, és így merült fel a mai vadászat ötlete, lévén bátyja is szívesen úzi ezt a sportot. Keleti Úr és kedves barátom, Gusztáv kora hajnalban átjöttek a kastélyba, ahol megtörtént a bemutatkozás, majd Keleti Úrral elindultunk, hogy közös szenvedélyünknek hódoljunk. Az idő tökéletes volt, a táj pedig gyönyörű, ahogy az október minden színében tündökölt. Remekül sikerült a vadászat, Keleti Úr, nagy öröme, két színpompás fácánkakast lőtt elismerésre méltó pontossággal. Jómagamnak be kellett érnem egy pár tyúkkal, de örömömre szolgált, hogy vendégem elégedetten térhet haza.

Tudtam Keleti Úr statisztika iránti elkötelezettségéről, így hazafele erről kérdeztem. Nemrég találkozott néhány neves szaktekintéllyel külföldről, és egészen felvillanyozták azok az új kérdéskörök és lehetőségek, amelyekről tőlük hallott. Hogy megtréfáljam, úgy tettem, mintha szenvedélyét áltudománynak, felesleges papírszaporításnak tartanám. Ő tiszteletteljesen próbált érvelni, hogy az adatok, amelyeket a statisztika szolgáltat, rámutathatnak egy adott ország gazdaságának vagy társadalmának gyenge oldalaira, és így idejében lehet reagálni ezekre. Azt is mondta, hogy nekem mint politikusnak is érdekesek kellenek, hogy legyenek ezek az információk, hiszen mi más is lehet a politika célja, mint a nemzet legjobb érdekeinek szolgálata. Ez azonban nem valósulhat meg, ha azzal sem vagyunk tisztában, milyen területeken vannak lemaradásaink. Ellenérvként azt hoztam fel,

hogy véleményem szerint egy esetleges népszámlálás akkora apparátust igényelne, ami egyszerűen nem lenne kifizetődő, és hogy biztosan vannak más módjai is annak, hogy felmérjük a fejlődési lehetőségeket. Ő ezt ismét érvekkel próbálta cáfolni, de én továbbra sem tángítottam álláspontomtól. Végül azt mondtam neki:

– Fogadok magával, hogy az első asszony, aki szembejön velünk a falu utcáján, minden kérdésre választ ad, amit a statisztikusok nagy gonddal óhajtanak kisajtolni a lakosságból.

Ő mosolygott, és belecsapva a tenyerembe azt mondta, hogy erre felteszi büszkeségeit, a két frissen lőtt fácánkakast is.

A faluba beérve természetesen Marcsa asszonyság jött először szembe velünk, a félszemű cigányasszony, karján egy tele kosár tojással. Már messziről meglengettem a karom felé, hogy hamarabb szólítsam meg, mint ő engem.

– Szép jó napot, Marcsa asszonyság!

– Aggyonisten, báró uram! Tán vadászni volt a naccságos úrral? Jó időt választottak maguknak, a szerencse is elkísérte az urakat, ahogy látom.

– Ahogy mondja, tökéletesebb napunk nem is lehetett volna. Hanem mondok én magának valamit, amelyet még életében nem hallott. Kedves barátom, az úriember mellett, olyan foglalkozást űz, aminek lényege, hogy minél pontosabb adatokat szerezzen a lakosság összetételéről. Én azt mondtam neki, hogy maga ezt a foglalkozást jobban űzi, mint a tudósok, mire ő csak hitetlenkedett. Megengedi-e, hogy néhány kérdéssel próbára tegye magát?

– Csak tessék, felelek a naccságos úrnak, ahogy a Jóisten megadja nekem.

Keleti Úr mosolyogva vágott bele az izgalmasnak ígérkező feladatba:

– Hát tessék mondani, tudja-e, hányan laknak a faluban?

– Hogyne tudnám, naccsád, 135-en és két fél.

– Hogyhogy két fél?

– Hát a Bibó Magda éppen várandós, bármelyik pillanatban világra hozhatja gyermekét, a Novák Mihály pedig bármelyik pillanatban eltávozhat a másvilágra.

– Ez nagyon pontos, asszonyság, hanem azt tudja-e, hogy ez milyen népekből tevődik össze, és milyen arányban?

– Nagyon is jól tudom, naccságos uram. A zsidó, nos, azt tudja mindenki a legjobban egy faluban, vészhelyzet esetén tudják, kihez fussanak. Az osztrák úgy hangoztatja magáról, hogy osztrák, hogy aki nem tudja, az vak, süket és bolond egyszerre. A tót kétszer annyi krumplit eszik, mint minden más népség, s hát a cigány, lássa uram, azt én ismerem a legjobban.

Keleti Úr mosolyogva rám sandított, aztán folytatta:

– Tudja-e azt is, milyenek itt a családi viszonyok? Ki házas, ki nőtlen, illetve hajadon, ki az özvegy, és ki a gyermek?

– Tudom mindet igen jól, uram. Még azt is tudom, ki az elvált kicsi falunkban. A rózsaszínű gyermekarcokat szégyen volna ősz fejemre, ha nem ismerném mind. A hajadon lányok s a legények a legnagyobb bizalmasaim, a házasságban élők pedig a kerekek megélhetésem szekerén. Az özvegyasszonyok barátosnéim, az özvegy urak és agglegények udvarlóim.

– Nagyon jól felelget a kérdésekre kend, hanem hadd tegyek fel magának még egy utolsó kérdést, és aztán ha erre is megfelel, megemelem a kalapom. Szakmámban az egyik legnagyobb nehézség annak felmérése, ki hova illetékes. Példaképpen ott vannak a katonák, akik bár egy adott településen tartózkodnak, de számba vétetnek talán saját szülőfalujukban is. Meg tudja-e mondani, hogy ki az, akinek családja itt lakik, és aki ennek folytán ide illetékes, de tisztsége miatt máshol tartózkodik ideiglenesen, és ki az, aki itt tartózkodik ugyanígy ideiglenesen?

– Nagyon jól tudom, naccságos uram. Hisz aki itt cseperedett fel, de máshol katona, arra az egész falu büszke, és csodájára járunk mind a szép kardjának és egyenruhájának, mikor hazatér. Aki meg itt katona, azt már azelőtt ismerem, hogy a faluba béteszi a lábát, mert a lánysereg mindjárt ólmot öntet a hírére.

Keleti Úr ennek hallatára jóízűen felkacagott, majd így szólt:

– Ha minden faluban találnék egy olyan mindentudó öregasszonyt, mint kend, már ma kitűzhetnék a számbavétel napját. De árulja el, mi a titka ennek a rengeteg tudásnak?

– Naccságos uram, nem kell ahhoz más, mint egy baromfiudvarnyi tyúk és egy pakli kártya. Lássa ezeket a tojásokat, ezekkel házalok, s így bejárom a falut minden nap. Nincsen, ami elkerülje a tekintetem, hiába nézek csak egy szememmel ebbe a szép világba. Az ember mindig meghallja, amit meg kell, s még inkább, amit nem kell. Ami pedig titok volna, elsuttogják azt nekem, mikor a kártyát vetem.

– Fantasztikus! – kacagott ismét Keleti Úr, majd rám nézve azt mondta: – Báró Uram, ezzel nem vitatkozhatok, a fogadást megnyerte, magáé a két kakasom, de ha jónak találja, mással kárpótolnám ígéretemért, és emezeket a Marcsa asszonyságra bíznom. Ki tudja, összehoz-e még a sors valakivel, aki ilyen kiváló számlálóbiztos lehetne.

– Jobb helyre nem is kerülhetnének a kakasok – feleltem –, hadd csapjam hozzá az én tyúkjaimat is.

Marcsa asszonyság hálásan megköszönte az ajándékot, és cserébe adott nekünk egy-egy réz szerencsetojást; nekem, hogy erőm, egészségem megmaradjon még vagy tíz esztendeig, Keleti Úrnak pedig, hogy a Jóisten mutassa meg neki az igaz hivatását. Ezután útjára indult, mi pedig a kastély felé vettük az irányt.

Marasztaltam volna még Keleti Urat, de kötelességei tovább szólították. Elválásunk azonban korántsem végleges volt: biztosítottuk egymást kölcsönös nagyrabecsülésünkről, és kifejeztük abbéli reményünket, hogy a közeljövőben viszontlátjuk egymást. Én többen is reménykedem. Van az ember életében néhány, talán hat-hét olyan találkozás, amikor azt érzi, olyan szellemre talált, amely hasonló, mint a magáé, és mégis kiegészíti valahogy. Akinek szavai olyan ismerősek, és mégis új ideákat gyűjtanak. A mai nap ismét egy ilyen találkozással áldott meg. Úgy legyen világ a világ, hogy az ilyen emberek szabadon küzdhessenek az álmaikért.”

Csak egy nap volt. És mégis mennyi olyan apróságnak tűnő dolog történt, ami események láncolatát indította el. Azt is, hogy ő éppen ott van, és éppen levelek sokaságát kell, hogy megírja. Milyen gonddal, mennyi izgalmas aprósággal teletűzdelve fonják fonalukat a moirák. Ha az ember minden kis részletét ismerhetné a világ csavaros eseményeinek, amik őt egy

adott órában egy adott szobába vezették, kincsnek tekintené, hogy megragadhatja a pillanatot...

Elmosolyodott. Nem tudta, ki küldhette a levelet, de ezt is egy olyan apróságnak tekintette, aminek oka és célja annyi volt csupán, hogy egymáshoz láncoljon két eseményt. Összehajtogatta és a zakója belső zsebébe dugta. Aztán visszaült az asztalához, és folytatta az írást.